

Шочмо эл, порылык да чын верч!

Будь готов!

49-ше (3593) №,
2022 ий 9 декабрь,
кугарня.

Ямде лий

0+

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

Юзо коча – марий олаште

Шүргым чывыштылше йўш-
тым ончыде, изижат-
кугужат Йўшто Кугыза дене ваш-
лиймашке вашкен. Юзо шўлы-
шым пөлеклыше коча Великий
Устюг ола гыч Россий мучко
путешествийыш тарванен. 5 де-
кабрьште Йошкар-Олаште
икымше гана лийын. «Ту-ту-у»
шўшкен толшо, түрлө тўсан тул
дене сōрастарыме латиндеш
вагонан поездым калык куанен
вашлийын. Йўшто Кугыза ден
Лумўдыр ик жаплан йомак тўняш
логалаш йōным ыштеныт. Весела
сем кушташ таратен, пайрем
шўлышым пөлеклен. Кумылан-
влак, вагон еда коштын, юзо
кочан куснылшо илемжым ончал
савырненыт.

Йўшто Кугыза ден Лумўдыр
шушаш У ийын озажым –
Кроликим – пеленышт конденит.
Тудо ўдыр-рвезе-влакын Йўшто
Кугызалан возымо серышыштым
поген, поро кочалан лудаш сōрен.

У ий пайремым кажне йоча чон
вургыж вуча. Тек тиде тат чоным
кужу жап ырыкта.

Е.ИВАНОВА.

ПОДПИСКЕ

15 декабрь марте Россий мучко
ПОДПИСЧИКЫН ДЕКАДЫЖЕ
эртаралтеш.

2023 ийын икымше пелийжылан «Ямде
лий» газетлан шулдырак ак –
350 теңгеат 82 ыр – дене возалташ лиеш.
Индекс – П4696. Рекламе.

Авторын да интернет гыч налме фото-влак.

Унчо – ончылно

Озан олаште регион-влак кокласе шанче-практике конференцийын да Россий Федерацийыште илыше калык-влакын йылмышт дене тунемше-шамычын лудмашыштын пытартыш йыжынгышт эртаралтын. Конференцийыште марий, руш, татар, чуваш, одо, мордва, башкир филологий дене секций-влак пашам ыштеныт. Марий Элын чапшым Морко район Унчо школын тунемшыже Виктория Петрова да Марий Турек район Сардаял школ гыч Екатерина Кузнецова ден Эльвира Алексеева араленыт. Иктешлымеке рашемян: В.Петрова марий йылмым да

литературым тунуктышо Р.Н.Петрован вуйлатымыж почеш «Шовырым кудалтен модмаш» пашаж дене кокымшо верым сенен налын (**снимкыште**). Саламлена!

Х.АЛЕКСАНДРОВА ямдылен.

Историйым шергалына

9 декабрь – Ачамландын геройжо-влакын кечышт. 1769 ий ты кечын Екатерина II Российын эн кижшо военный наградыжым – Святой Георгий Победоносцын орденжым – пенгыдемден.

1877 ий 10 декабрьыште руш войска Болгарийысе Плевна орым сенен налын. Тиде сенымаш Руш-турко сарын кузе мучашалтмыжым рашемден.

Ушышто шотлем

Йоратыме урокем – математике. Урокушто примерым, задачым ыштена, диктантым возена. Мыланем ушышто шотлаш келша. Классыште задачылан вашмутым эн ончыч муам. Тидлан тунуктышем мокталта. Садлан эше сайынрак тунемаш кумылем уло.

Кира ВЕСЕЛОВА.

У Торъял, Токтарсола.

Фотом школ архив гыч налме.

Марий кас

Аван кечыжлан полеклалтше Марий касым школышто эртаренна (**снимкыште**). Йоча-влак эн шерге еҥлан почеламутым сылнын лудыныт, мурым муреныт. Почеламутым сылнын лудшо-влак коклаште мыят лийынам да кокымшо верыш лектынам. Пайремышке тунуктышо-шамыч да Йүледүр селасе черкын настоятельже иерей Матфей ушненыт. Ава-влак икшывыштым куанен онченит да таум ойленыт.

Ксения МАЛИНИНА.

Российысе увер

Кумылан кажне еҥ

«Герои сказок А.С.Пушкина поздравляют с Новым годом и Рождеством» всероссийский открытке конкурсешко ушнен кертеш. Паша ден йодмашым muzei-pisem@mail.ru адрес дене электрон почтыш 15 январь марте колтыман. Түрыс увер – pushkinland.ru сайтыште.

6-14 ияш ұдыр-рвезе-влакым «Новая звезда Сказочного патруля» караоке-конкурсешко ушнаш ұжыт. Newstar.tlum.ru сайтышке пурен, келшыше мурым ойырыман. Тудым йонгалтарымым видеош войзыман да сайтыш 24 декабрь марте верандыман.

Ўдыр-рвезе-влак, сүретлаш йоратеда? Тугеже «Художница зима» всероссийский конкурс – тыланда. Моторын сүретлыза да пашадам 28 декабрь марте serayacaplya@yandex адрес дене электрон почтыш колтыза.

Марий Элысе увер

«Russian traveler awards 2022» премийын онлайн-йүклымашыжым иктешленыт.

«Экомаршрут» тагасыште Марий Эл гыч Александр Акилбаевын «Пешком по республике» проектше сенгышыш лектын.

10 декабрьыште Тиште кечылан полеклалтше кугу пайрем **М.Шкетан лүмеш Марий национальный драме театрыште** эртаралтеш. Түрлө площадке пашам ышташ тўналеш, «Идалыкын книгаже» республикысе конкурс иктешлалтеш, пайрем концерт лиеш.

Саранкыште иймаш дене «Резерв России» всероссийский тагасымаш эртаралтын. Марий Эл Республикысе олимпийский резерв спорт школын спортсменже-влак **Никита Лыжин ден Владимир Сандыков** кокымшо верыш лектыныт.

Шонымашыш шуаш тырша

Кирилл Милютин (снимкыште) 1-ше номеран Шернур школын 10-шо классыштыже тунемеш. Туризм, спорт дене кылым куча. «Лұдыкшыдымылык школ» россиясе йоча да самырык-влак мер толкынын регионисо пълкажын да Школьник-влакын россиясе толкыныштын чолга енге.

Фотом еш архив гыч налме.

2020 ийыште «Смена» всероссийский йоча рүдерыште «Мастерская лидеров» сменяште канен. Тений сентябрьыште «Артек» тўнямбал йоча рүдерыште эртаралтше «Территория Успеха» фестивалыште лийын.

– Визымше классыште тунеммем годым Школьник-влакын россиясе толкыныштын слётшыкыштыкымше гана логалынам. Лач тунам ты толкынын йоча-шамычлан ончыкылык корным чын ойыраш полшымыж нерген умыленам. Тўрлө конференцийыш, конкурсыш ушнаш тўналынам. Куд ий жапыште ик

слётымат коден омыл манаш лиеш, – ойла Кирилл. – «Импульс» республикысе профильный лагерьыш кажне ийын коштам. Сандене лагерь нерген поро шомакым каласыме шуэш. Тудо моло лагерь деч ойыртемалтеш. Уста туныктышо, вожатый-шамыч калык дене пашам ышташ туныктат, лидер-влакым

Изи ошкыл – кугу сенымаш

куштат. Нуньлан таум каласем. Туштак мый вожатый-шамычын курсыштым эртенем. Тиде тунеммаште да ончыкылык пашаште моткоч кўлешан.

Е.ИВАНОВА.

Сенымаш

30 ноябрь гыч 4 декабрь марте Москошто «Лига вожатых» всероссийский конкурсын финалже эртаралтын. Тушто Марий Эл гыч индеш вожатый тагасен. «Вожатый-наставник постоянного детского коллектива» тагасыште Марий Эл Республикысе йоча да самырык-влакын усталык полатышт гыч О.Ю.Мишина сенгышыш лектын.

Фотом рүдерын архивше гыч налме.

«Малинник» эн писе

Советский посёлкысо йоча усталык рүдер пеленысе «Радуга добра» волонтер отрядын активистше-влак (снимкыште) «PRO Марий Эл» онлайн-квизым эртаренна. Модышым Калыкын икоян улмо кечылан пөлекленна. Отряд вуйлатыше А.Н.Яровикова Марий Эл Республик нерген тўрлө йодышым ямдылен. Модмашке Советский район гыч латныл команде ушнен. Кум туран квиз-модышышто ўдыр-рвезе-влак уш-акылыштым, писылыкыштым тергеныт, тўрлө йодышлан вашмутым кычалыныт. Кукмарий школын «Малинник» командыже эн пүсө ушан лийын, икымше верыш лектын.

Настя СОЛОВЬЁВА.

3-шо номеран Советский школ.

Волонтер радамаш ўжынам

5 декабрьыште эртаралтше «Разговор о важном» класс шагат Добровольцын кечыжлан пөлеклалтше лийын. Мый Школьник-влакын россиясе толкыныштын чолга енге да волонтер семьин 6-шо «А» ден «Б» класслаште мутланымашым эртаренам. Ўдыр-рвезе-влаклан поро пашан кўлешлыкше нерген каласкаленам. Добровольец кажне кечым порыракым да пиаланракым ышта. Кеч икшывылан, кеч шонгыенлан полшаш кумылан. Ме раш палена: поро паша кок-кум пачаш сай дене пörтылеш. Йоча-шамычымат волонтер радамашке ушнаш ўжынам.

Алия ИБРАГИМОВА.

Марий Турек школ.

Шонымаш омо деч виянрак, чыла сенна.

В.ИВАНОВ.

Большунов гай лийнешт

Морко район Арын школ вян спортсмен-шамычым ямдылыме дене ожнысек ойыртемайтеш. Школышто ятыр тагасымаш эртаралтеш: ечызе-влак коклаште А.И.Степановым шарныме лумеш кросс дене Морко районын первенствыже, Рошто мунчалтымаш, Йүштö Кузызан пöлекшылан шахмат турнир да ятыр молат. Спортсмен-влак Матвей Егоров, Денис Александров, Артём Терентьев, Настя Новикова тренерышт С.В.Иванов (снимкыште) дене тelyм изин-кугун вученыт. Лум вочмеке, вигак ече үмбак шогалыныт.

– Ечызе-влак телым веле огыл, кенежымат капкылыштым пенгыдемдат. Кенежым ораван ече дене мунчалтат. Зеленый Дол, Волжск, Ульяновск олалаште ечероллер дене таңасымашлаште вийыштым тергенят. Ий мучко лавозын тыршат, канаи жап уке, – ойла Сергей Викторович.

Лектыш изи огыл. Ёдыр-рвезе-влак «Пионерская правда» газетын призше верч ече дене республикысе таңасымаште кажне ийын ойыртемайтеш. Озан олаште эрта-

ралтше 47-ше ече марафоннышто, Советский район администратцийым вуйлатышын кубокшо верч, Шупашкар олаште «Заволжская снежинка», Кужангер район Конганур школын выпускникыштын, спортын мастерыштын, призышт верч таңасымашлаште сенгышыш лектыныт.

Спортсмен-влак кугу күкшытыш шунешт: кумдан

палыме ечызе, олимпиадыште ятыр гана сенгыше Александр Большунов гай лийнешт. Шонымашышт шукталтше!

Х.АЛЕКСАНДРОВА.
Авторын фотожо.

« Пингвин »

Айста модына

Йоча-влак, кок командылан шелалтын, радамыш шогалыт. Икымше шогышо йоча мечым куча. Вудышын күштымыж почеш, мечым йол коклашке ишен, «Ме пингвин-влак улына, мыланна йүштö огыл, ме Йүдвелне илена» манын ойлен, финиш деке куржыт. Миен шумек, мечым вес йочалан кудалта. Кудо командын участникше вашкерак толеш, тудлан – очко. Вара вес йоча тыгак куржеш. Кө мут-влакым ойлаш монда, ик очко штрафпуалтеш. Эн шуко очком погышо команде сенгышыш лектеш.

Ныл ияш гыч

Художественный гимнастике дене секцийыште ныл ияш улмем годым шуаралташ тўналынам. Кызыт арняште кум шагатат пеле дене ныл гана капкылемым «туржам». Медведево посёлкышто, Йошкар-Ола, Набережные Челны, Тольятти, Озан, Шупашкар олалаште эртаралтше таңасымашлаште мастарлыкым тергенам да сенгышыш лектынам (снимкыште). Художественный гимнастике дене кокымшо юношеский разрядем уло. ГТО нормативым сайын сдатлымемлан ший значокым пуэныт. Ача-авам кажне таңасымаште пеленем улыт. Нунылан таум ойлем. Сенгымашла дене куандараш товатлем.

Венера ЛАРИОНОВА.
4-ше номеран Медведево школ.
Фотом еш архив гыч налме.

Чын модаш тунемына

Школыштына түрлö кружок ден спорт секций пашам ыштат. Мыланем баскетбол дене модаш келша. Тудым физкультурым туныктышо Маргарита Ивановна Иванова вўда. 5-6-шо класслаште тунемше-влак арнялан кон гана спортзалыш коштына. Баскетбол дене модмо правил-влакым ушештарена, мечым чын кышкаш тунемына. Спорт тазалыкым пенгыдемда, капкылым шуара.

Регина ГЛУШКОВА.
Кужангер, Шўдымарий.

Акростих

Телым пешак йöратем.
Ече дене мунчалтем.
Лек уремышке, йолташ!
Ерыш айда мунчалташ.

Костя АНТОНОВ.
Волжский, Сотнур.

Мый ик моторлыкым веле палем – тиде тазалык.
Генрих ГЕЙНЕ.

Пүсө йодышлан вашмут

Наркотик ваштареш кучедалме йодыш пытаргыш жапыште шучко еным тургыжландара. Ийготыш шудымо-влак коклаште шучко аярм кучылтшо-шамычын чотышт кажне ийын ешаралтеш. Школышто тунемше ўдыр-рвезе-влак коклаште электрон сигарет «модыш» пурен. Тугеже нуно тамакын кулышкыжо савырнатат ямде улыт! Йоча-шамыч молан көра түрлө кепшылыш логалыт! Тыге ынже лий манын, ача-ава-влаклан мом ыштыман! Изи аяр кугу туткарыш ынже шўкал манын, кузе полшаш! Марий Эл Республикыште эртаралтше «Илаш! Йораташ! Ўшанаш!» наркотик ваштареш улмо форумышто нине да моло йодыш-влаклан вашмутым муаш лийын. Ты форумыш самырык ег, ача-ава, психолог, туныктышо, специалист-влак ушненыт. Түрлө площадке пашам ыштен.

Ача-авалан польш

Иктыже – «Как помочь ребёнку противостоять угрозам современного мира» теме дене ача-ава-влакым туныктымаш. Тудо Калыккан психологий ден педагогике да социал польшыым пуышо «Доверие» республикысе рўдерыште эртаралтын. Марий Эл Республикысе МВД-н Наркотикым кучылттым тергыше управленийын специалистше С.А.Волкова, Марий Эл Республикысе наркологий диспансерыште ийготыш шудымо-влак дене пашам ыштыше психиатр-нарколог Н.Н.Данилова уна лийыныт. Нуно наркотикын зиянже нерген умылтареныт, лекше йодышлан вашмутым пуэныт. Рўдерын пашаенже-шамыч ача-ава-влаклан квест-модышым ямдыленыт.

– Ача-ава-влаклан «Мыйын пиалан ешем», «Юнгиан ошмаште», «Кумылан артконструктор», «Төрлык орава» да «Маслоун пирамидыже» площадкылам темленна. Рўдерын специалистше-влак тест, йодыш, модыш гоч ача-ава-шамычлан йочан түрлө аярм «тамлен» ончымыжым кузе палаш лиймым, тыгай туткарыш логалаш огыл манын, мом ыштанш кўлмым умылтареныт. Икшывын чонныштыже мо ышталттым шижын мошташ, икте-весе коклаште вашкылым пенгыдемдаш туныктеныт, – ойла «Доверие» республикысе рўдерым вуйлатышын алмаштышыже педагог-психолог А.Н.Ларкина. – *Кажне*

Авторын фотожо.

площадке ойыртемалтше, туныктышо, шонаш таратыше лийын. Ача-ава-влаклан шкеныштым йоча олмыш шынден ончаш йон пуалтын. Тиде моткоч кўлешан паша.

«Юнгиан ошмаште»

Педагог-психолог-шамычын пашам ыштыме йоныштат ойыртемалтше. Мутлан,

Мария Васильевна А. (Советский район), кок икшыван ава:

– Мыйын шоньмаште, тыге вашлийын тунеммаш ача-ава-влаклан моткоч кўлешан да пайдале. Пүсө йодыш-шамычым школышто эртаралтше погынымаште пешыже огыт нолман, а ача-ава-влаклан тидын нерген умылтарыман, палдарыман. «Доверие» рўдерыште иже пашаштым моткоч сайын палыше, проблемым шижын моштышо педагог-психолог-влак пашам ыштат. Нуно йочан веле огыл, ача-аванат проблемыштым муаш полшат. Түрлө йоным темлат, умылтарат. Йочан сомьлжо праваж деч шукырак улмаш. Ме йоча деч иже темлы-машым шотыш налына мо? Тиде йодыш мыйымат шонаш таратыш. Йочам ончен куштым нерген шуко пайдале ой-кафашым ушышкем пыштышым. Ача-ава-влаклан тыгай вашлиймашыш ушнаш темлем.

Лаштыкым Е.ИВАНОВА ямдылен.

«Юнгиан ошмаште» 13-18 ияш подростко-влаклан келыштаралтын. Ты квест-модышым педагог-психолог Ю.Ю.Пушкина ямдылен. Йоча шкаланже келшыше геройым (модышым) ойыра. Педагог-психологын полшымыж почеш герой дене пырля түрлө нелылыкым сена, йодышлан вашмутым кычалеш. Модмо йоре чонжым почеш, тургыжланымыж нерген палдара. Шкалан ўшаныдыме, йонгылыш корныш логалше йочан шоньмашыже вашталтеш, сенымашыш шуаш тыршаш тўналеш. «Юнгиан ошма» корным ава-влакат вончен онченыт (снимкыште).

Пенгыде кыл

«Мыйын пиалан ешем» площадке ача-ава да икшыве кокласе кылым пенгыдемдаш келыштаралтын. Ешыште йочан да ача-аван правашт нерген мутланеныт, түрлө йодыш-влаклан вашмутым кычалыныт.

Йоча – илыш рўдө. Тудым изинек личность семын куштыман. Икшывылан йолташ, энертыш, пример лийман. Поро шўлыш, умылымаш, йоратымаш тек кажне ешыште озаланат.

Марий шовырем - поян шовырем

Марий калыкын вургемже поян: тўран тувыр, ончыл-сакыш, ўштў... Ик эн тўнлан шовыр шотлалтеш. Тудым аралтыш семын чият. Арам огыл ожно шовыр дене шепкам леведыныт. Шовыр деч посна калык коклашке лектын огытыл. Кенгежым вичкыж вынер шовырым чиенит, юалге игече годым – сукна мыжерым, сўан годым – сывыным. Куандара, коча-кован поянлыкыштым кызытат аралат. Тидым Йошкар-Олаште эртаралтше «Мари шовыр» регион-влак кокласе этнофорумышто ужаш

У Торъял район Немда кундемын ончерже поян. Тушто могай гына шовыр уке! Йочалан келшыше, телым чияш йўршў, сўанысе, кызытсе, сценыште мастарлыкым ончыктым. Ешлаште шовыр ынже йом манын, Немда тўвыра пўрт пеленысе тоштерышке аралаш пуат.

– Эн ожно шовырышто тўр лийын огыл. Урвалтышке, оґышко тасмам ургеныт. Варарак южо еґ оґышко шерла койшо тўрлым ыштен. Тудо сўрастарыш олмеш лийын. Сўанышке ужар сывыным чиенит. Йўжтыштў мыжер дене коштынит. Тудо шем тўсан. Кызыт тыгайым Ўярня годым чият. Мотор потам йшталыт, шовычым кылдат, – оила Немда тўвыра пўртын художественный вуйлатышыже Р. В. Терехова (снимкыште).

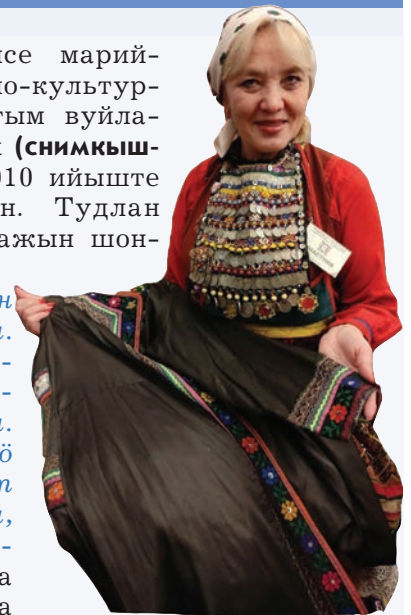

Тюмень областысе марий-влакын национально-культурный автономийыштым вуйлатыше М.А.Меньших (снимкыште) еш ончерым 2010 ийыште чумыраш тўналын. Тудлан тукым кокаже коважын шондыкшым пўлеклен.

– Авам ковамын вургемжым арален. Мыланна, вич ўдырлан, марий вургемым шке ямдылен. Тудо тале тўрлызў лийын. Кызыт ятыр тувырым, шовырым, вуйчиемым аралем, – оила

Маргарита Анатольевна. – Мый авамын тўналме пашажым умбакыже шuem. Сўан йыланым (шовырым), тувырым тўрленам. Мемнан кундемыште сўан йўла ойыртемалтеш. Мутлан, ўдыр сўан кечын качын кыдалышкыже кок йжтым кылда. Пўрґен ўдырлан ймыреш йшанле йолташ лияш сўра.

М.А.Меньших коважын шўдў утла ияш шовыржо-влакым, меж гыч ыштыме мыжержым эн шерге пўлек семын арала. Тўрлў ончерыш ушна, ожнысо вургем нерген самырык тукымлан палдара.

Угарман кундем Тоншай район Ошкўтў ялысе тоштер-мастаргудышто шке кундемысе шовырым аралат, озаштымат палат. Нуно латиндешымше курым мучашысе – колымшо курым тўналтышысе улыт. Тидын нерген тоштер вуйлатыше В.В.Тўркин (снимкыште – А.Д.Алексеева дене пырля) каласкалыш:

– Угарман кундемысе шовыр тура, оґжо ныл лукан. Пайрем шовыр ойыр-

темалтеш. Ожно тудым чиялтыме межан пўтырка дене сўрастареныт. Чаманен каласаш логалеш, кызыт шовырым ямдылыше мастар-влакым муаш оклий. Пайремлашке кызытсе илышлан келишышым чиена. Марий кундемыште урґыктен тўрлыктена.

Моло фото-влакым «ВКонтакте» соцкыбылсе «Ямде лий» — марла йоча газет» тўшкаште ончыза.

Палаш онгай

Шиште — чодырасе кайык. Капын кужытшо 16 гыч 50 сантиметр марте шуэш. Нельгыше — 18 гыч 30 грамм марте. Йолжо кўчык, кўчшө пенгыде, кок парняже шенгек, а кокытшо ончыко кушкыт. Кужу почан, чоштыранше пыстылан. Пушенгыш кўзымыж годым пыстылешыже энгерта. Тўрлө тўсан лиеш, утларакшым шеме, ошо да ужарге.

М. ШКЕТАН ЛҮМЕШ МАРИЙ КУГЫЖАНЫШ ДРАМЕ ТЕАТР

9 декабрь 18:00 ПРЕМЬЕР
В. Пектев
ЙӨРАТЫМАШЫН АКШЕ Цена любви
Комедий 12+

11 декабрь 16:00 ПРЕМЬЕР
А. Богачев
КИТАЙ КУВА Китайская бабушка
Комедий 16+

Кайык кочмывер

Школышто «Телым кайыкым пукшыза» акцияым увертарыме. 1-ше классыште тунемше Арсентий Андреев (снимкыште) ача-аван полшымышт дене кайык кочмыверым пластик атегыч эн ончыч ыштен конден. Пырля тунемме икшыве-влак дене погынен, сад-пакчашке кайыкым пукшаш лектыныт. Моло йоча-влакат акцияшке ушненыт. Тўрлө сынан кайык ўстелым ямдыленыт.

Л.КОШАЕВА.

Волжский, Пётъял. Авторын фотожо.

Ўмыржө мучко пушенгыш руа — руэн ок ситаре.
Тушто.

Калык пале

- ✓ Кече йошкарген шинчеш гын, эрлашыжым йўштө да ояр лиеш.
- ✓ Конгаште тулшолгым чолгыж йўла — йўштылан.

Теле сўрет

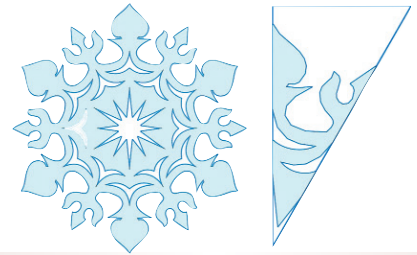
Теле — эн йоратыме пагытем. Мамык гай ош лум мландым леведын. Чевер кече ончымо годым, ший гай йылгыжын, шинчам йымыктара. Пушенге-влак шып нерен шогат гынат, шўлыкын огыт кой. Йўштым чытыше шулдыран йолташна-влак мемнам куандарат. Меат нуным сийлаш огына мондо. Мардеж лўшка, йўштө шўргым чывыштылеш гынат, кумылем нимынар огеш воло.

Алёна ЧАПИШЕВА.

Волжский, Сотнур.

Мастар кид

Лум пырчим пўчкын ончыза.

Тўрлө тор

Сурткўргысө — тошто кагаз, арвер-влак, янда, кодшо кочкыш.

Промышленностьысо — кугу завод ден фабрик-влакын лукмо сатушт деч кодшо ужашла.

Стройкысо — пўртым да моло оралтым чоңымо годым кучылтдымо бетон, она, керамзит да моло материал торыш савырнат.

Кызыт кугу олалаште шўкшакым перерабатыватлыше завод-влакым чонат. Яллаште, олалаште куштырам контейнерлашке погат да машина дене нангаят.

Тендан ялыштыда шўкшакым кушко кудалтат? Мыланна возен колтыза.

Кажне арверым келшыше контейнерышке опытза.

«Ямде лий» газет
Тўн редактор
Л.Н.ГРИГОРЬЕВА.
Индекс: П4696.
Тираж 1550 экз. Заказ
Формат — А-4-8.

https://vk.com/yamde_lii
<https://t.me/yamdelii>
E-mail: yamde_lii@mari-el.ru
(документ кагазлан),
yamde_lii@mail.ru
(автор-влаклан)
Сайтын адресше: yamdelii.rf

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК: Мари́й Эл Респу́бликысе культу́р, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, «Кугарня» газет» кугыжаныш унитарный казна предприятий.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «Мари́й Эл Респу́бликысе Правительствын типографийже» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Типографийын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.

Газетым Кыл, информационный технологий да массовый коммуникаций сферым эскериме шотышто федеральный службын Юл кундем федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме.
Номер — ПИ № ТУ52-01335,
2021 ий 29 сентябрьыште пуымо.

0+ Печатьыш пуымо жап — 14-00, фактически — 13-00

Авторын да редакцийын шонымышт тўрлө лийын кертыт. Серыш-влак мўнгеш огыт колталт.
Ак — кутырен келшыме почеш.

Редакцийын да издательын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалькыше урем, 20-шо пўрт. Тел. 8(8362) 45-22-82(факс).

Милена ЕРШОВА (Волжск ола)
ден Марина СТЕПАНОВА
(Волжский, Упшер).

Конкурс

Лилия ЗОЛОТАРЁВА ден
Даша БОНДАРЕНКО.
Оршанке, Кугунур.

Юля ЯГОДАРОВА ден
Аня ЕРОФЕЕВА.
Советский, Кельмаксола.

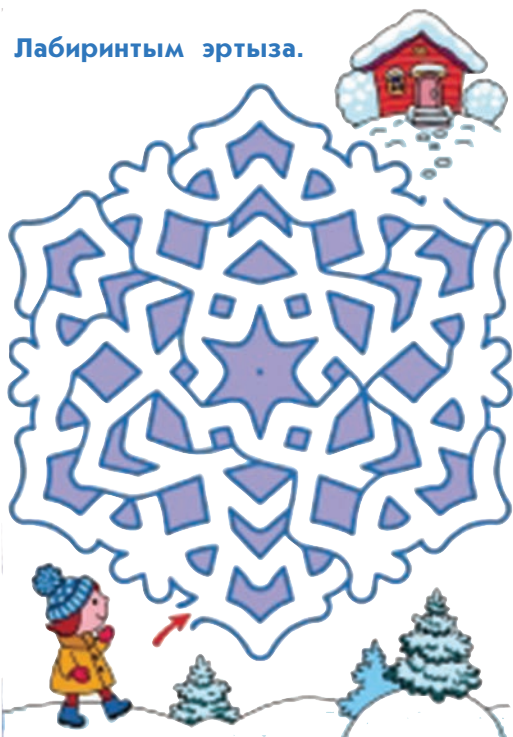
Могай лум пырчын
мужыржо уке!

- 1554:37=
- 4366:59=
- 18165:519=
- 13888:248=
- 20826:89=
- 52972:76=
- 106110:786=
- 256626:807=

Пример-влакым шотлыза.
Диаграммым ончен, вашмут-
лан келшыше буква-влакым
таблицыш возыза.
Кайык лұмым палыза.

Лабиринтым эртыза.

Тушто

Вўд деч
шочын,
вўд деч
лўдеш.
***

Пўрт йыр
куржым,
ший сраво-
чем киен
кодо.

Яра клеткылашке мом верандыман!

Филворд

Сурткайык-влакым
муза.

А	Г	Ы	Ч	Ы	В	Е	А
К	Л	У	К	О	К	И	Г
О	У	Л	О	Л	Ў	Н	Ы
М	Д	Р	М	У	Р	И	Т
Д	О	Т	Б	О	К	Л	А
Е	Р	Т	О	Р	А	Д	Н

Надя ЛЕБЕДЕВА.
Советский, Ёрша.

Задаче

Лена 4-ше пачашыште ила.
Мўнгў кўзен шуашлан 60 тош-
калтышым эрта. А Катя тиде
пўртыштак 2-шо пачашыште
ила. Катялан мўнгыж марте
мыняр тошкалтышым эртыман?

